

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 26-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 17. marca 1941

Cena posamezni številki din 150

Znatno povečana intervencija države v gospodarstvu

Tri nove uredbe: velika pooblastila prehranjevalnega ministra, prepoved dviga cen do 1. avgusta in uredba o organizaciji ministrstva za prehrano in oskrbo

Ministrski svet je predpisal tri uredbe, s katerimi se še povečuje intervencija države v gospodarstvu v tej meri, da moremo sedaj v resnici govoriti o dirigiranem gospodarstvu. Zlasti velika pooblastila je dobil minister za oskrbo in prehrano. Ta pooblastila so deloma omiljena z njegovo izjavo, da se bo posluževal teh pooblastil zelo previdno. Zadoščenjem je gospodarska javnost sprejela tudi njegove besede, da bo

iskal sodelovanja z gospodarskimi krogi, ker se zaveda, da je brez tega sodelovanja vsa državna intervencija brez pravega učinka. Tudi njegove besede o potrebi odločnega boja proti inflaciji pozdravlja gospodarska javnost.

Zelo pomembna je tudi uredba o prepovedi dviga cen do 1. avgusta. Škoda le, da ta prepoved ne velja tudi za železniške tarife za vse predmete, ker se tudi na ta način povzroča draginja.

Končno je bila izdana še uredba o organizaciji ministrstva za oskrbo in prehrano.

Nove uredbe bodo imele uspeh, če se bo doseglo konstruktivno sodelovanje zasebne iniciative in državnih oblasti, če se bo dosegla resnična koordinacija vsega dela javne uprave in če bo prava solidarnost vezala vse državljane. V tej smeri bi se moralo gibati delo države in zasebne iniciative.

bil, rečem samo to, da se jih bom zelo pridno posluževal. Izjavljam pa tudi, da bom zelo strog proti vsakomur, ki se ne bi ravnal po teh predpisih, ker se vsi izdajajo le v splošnem interesu.

Moramo imeti pred očmi tudi činenico, da je potrošnja odvisna od proizvodnje, ta pa od potrošnje in cen. Stremljenje, da se ohranijo cene na dosednji višini, ne sme povzročiti zmanjšanja proizvodnje. Pač pa naj se ne proizvajajo, kar ni potrebno ali za kar ni pogojev.

Če smo se odločili za novi red v gospodarstvu, se moramo vsi po njem ravnati. Če ne bo treba izreči nobenih kazni, bom jaz najbolj srečen.

Končno je dejal minister dr. Protić, da nam more solidarnost omogočiti, da brez posebnih težkoč zadostimo vsem svojim potrebam.

Minister dr. Protić o novih uredbah

Minister za oskrbo in prehrano dr. Protić je dal daljšo izjavo o novih uredbah, s katerimi država zelo na široko posega v gospodarsko življenje. Iz izjave ministra dr. Protića posnemamo:

Z uredbami o cenah in o ureditvi notranjega prometa, o pooblastilih za prehranjevalnega ministra ter ureditvi ministrstva za oskrbo in prehrano je zagotovljena državna ingerenca na gospodarstvo.

Gospodarsko življenje vsake države se razvija pod vplivom gospodarskega življenja drugih držav. Povsod stoji gospodarsko življenje na načelu delitve dela. To povzroča medsebojno odvisnost vseh vrst prebivalstva, razdeljenih na posamezne gospodarske panoge. Naj imamo kakršne koli pojme o gospodarski ureditvi, moramo vendar priznati, da se zlasti v današnjih izrednih razmerah ne more dopustiti svoboda v gospodarski delavnosti. Ne more se niti misliti, da se ne bi država zanimala, kako se obdeluje zemlja, kako se izkoriščajo rudniki, ali je zagotovljen redni promet, ali bodo mogla nemoteno delovati za gospodarsko življenje države važna industrijska podjetja itd. Naravnost dolžnost države je, da se za vse to skrbi.

Niti ena gospodarska delavnost se v današnjem gospodarskem življenju ne razvija sama od sebe niti ne more sama sebi zadostovati. Vsaki je potreben trg. Tu je podlaga pravice države, da intervenira, ker ne sme trpeti, da bi bila katera neobhodna gospodarska delavnost ustavljena. Danes se mora smatrati vsako pridobivanje kot družbeno funkcija, ne pa samo kot skrb za zadovoljitev osebnih interesov.

Tudi mednarodno gospodarsko življenje sloni na načelu delitve dela. Kadar pa ni svobode v mednarodnem prometu, tedaj tudi ni koristi od mednarodne delitve dela. Čim večji je gospodarski prostor, v katerem se morejo svobodno gibati činjenice proizvodnje, tem večja je korist od delitve dela v tem prostoru. Tako je že v normalnih časih, v izrednih pa še v večji meri.

Vojna, ki je pretrgala svobodno plovbo, nas je prisilila, da se prilagodimo novemu gospodarskemu redu, ki velja za evropski gospodarski prostor. Tudi največje države niso gospodarsko neodvisne, ker se gospodarska politika ne more ločiti od mednarodnega položaja države.

Naloga novega ministrstva, ka-

teremu imam čast načelovati, je zelo majhna, a hkrati tudi zelo velika. Majhna, ker se omejuje na razdeljevanje surovin in živil ter ohranitev relativno stabilnih cen, a zelo velika, ker izvrševanje te naloge sega v skoraj vsa ministrstva in vse gospodarske ustanove v državi. Predvsem je potrebno, da je gospodarska politika za vso državo ista. Koordinacija vseh pristojnih uradov v gospodarskih vprašanjih mora biti zagotovljena.

Za uspešno izvajanje teh nalog je največje važnosti, da vodi Narodna banka politiko krepitve kupne moči narodnega denarja. Relativno stabilna raven cen se ne more ohraniti, če Narodna banka ne bi vodila zdrave emisijske politike. Narodna banka mora najti način, da se vsi narodni prihranki stekajo v denarne ustanove, da se morejo ti prihranki porabiti tako, kakor je najbolj koristno za celoto. Ne dvomim, da bo Narodna banka to svojo dolžnost tudi izpolnjevala.

Prehranjevalno ministrstvo je

uradni predstavnik potrošnikov ter njih uradni zaščitnik, a tudi njih svetovalec, ki mora gledati na to, da se zmanjšane količine ne trošijo v preveliki meri, ker morajo zadostovati do prihodnje žetve oz. nabave. Potrošnja osnovnih proizvodov se danes ne more prepušiti popolni svobodi potrošnikov. Potrošnja mora biti načrtna in enakomerna.

Državna intervencija glede cen in prometa blaga, razdeljevanja surovin in potrošnje živil ima ta namen, da ev. posledice izrednega gospodarskega stanja razdeli na vse vrste prebivalstva čim bolj enakomerno. Pri tem pa mora država upoštevati v prvi vrsti potrebe države. Vsi moramo imeti zavest nacionalne solidarnosti in vsak se mora zavedati, da vse, kar čez mero zadržuje sebi, odvzema sodržavljanom in morda s tem ogroža tudi njih obstoj. Naravno je, da mora državna oblast nastopiti proti vsem, ki ne izpolnjujejo predpisov. Nikdar pa vsi prisilni ukrepi ne morejo popolnoma nadomestiti zavesti o potrebi nacionalne solidarnosti. Zato apeliram na vse državljane, da ne prekoračijo mej, ki so se v gospodarskem življenju v današnjih razmerah morale postaviti. V proizvodnji in potrošnji sta danes red in disciplina neobhodno potrebna.

Smatram za potrebno, da določim stališče ministrstva do gospodarstvenikov. Že prej sem imel priliko, da sem z njimi sodeloval. Nikakor nečem pogrešati sodelo-

vanja z njimi, temveč sem nasprotno prepričan, da uspeh državne intervencije v gospodarstvu ne more biti zagotovljen brez sodelovanja z gospodarskimi krogi. Breme gospodarskih težkoč moramo vsi enako nositi: država, gospodarstveniki in potrošniki.

Glede pooblastil, ki sem jih do-

Uredba o pooblastilu ministra za oskrbo in prehrano

Kr. namestniki so na predlog ministrskega sveta predpisali uredbu o pooblastilu ministra za oskrbo in prehrano (v nadaljnjem na kratko prehranjevalnega ministra) za izdajanje uredb o notranjem prometu, razdeljevanju in potrošnji vseh vrst predmetov:

§ 1. Pooblašča se prehranjevalni minister in ban banovine Hrvatske, da zaradi preskrbe prebivalstva in vojske s potrebnim blagom sporazumno predpisuje uredbе, s katerimi se:

1. ureja celotni notranji promet surovin in ostalega blaga ter njih razdelitev na obrate, ki jih predelujejo oz. prodajajo, zlasti pa: določevati ali ukinjati izključno pravico trgovanja s posameznimi predmeti v državi; prepovedovati ali omejevati nakupe, prodajo ali potrošnje posameznih proizvodov; predpisovati dolžnost ponudbe posameznih proizvodov v odkup državi oz. od nje pooblaščenim organom ko tudi prisilni odkup posameznih proizvodov po maksimalnih cenah; predpisovati obvezno prijavljanje zaloga blaga; obveznost napravljanja zaloga blaga in nadzorstvo nad zalogami ter določevati kraje za čuvanje teh zalog; predpisovati nadzorstvo prevoza za posamezne proizvode ter uvajati za nje prevozna dovoljenja;

2. predpisovati, kateri proizvodi se smejo izdelovati iz posameznih surovin in prepovedovati, da se iz razpoložljivih surovin izdelujejo posamezne vrste blaga oz. omejevati količine blaga, ki se smejo iz njih izdelovati;

3. predpisovati način izdelave posameznih proizvodov, nadome-

stovanje njih sestavin s surogati ko tudi obveznost in način mešanja posameznih sestavin za izdelavo proizvodov oz. fabrikatov.

Uredbe iz prejšnjih odstavkov

S temi odredbami se morejo predvideti kazni strogega zapora, zapora in denarne kazni do 1 milijona din. Denarna kazen se more predvidevati poleg kazni strogega zapora oz. zapora. S kazenskimi določbami se morejo poleg kazni predvideti tudi naslednji ukrepi: odvzemanje imovine, ki je predmet kazenskega dejanja, prepoved opravljanja obrata za določeno dobo ali za vedno, začasno odvzemanje upravljanja podjetja ali obrata in nadaljevanje dela v režiji države ali za njen račun oz. v režiji banske uprave ali za njen račun ko tudi drugi ustrezajoči ukrepi zavarovanja, predvideni po kazenskem zakonu.

Za preganjanje dejanj, za katera bodo predvidene kazni zapora do 30 dni, denarne kazni do 50.000 din ali obe kazni hkrati, so pristojne občne upravne oblasti, za preganjanje dejanj, zaradi katerih bodo predvidene kazni strogega zapora ali zapora nad 30 dni, denarne kazni nad 50.000 din ali obe skupno, so pristojna redna sodišča. Za izrekanje odredb za zavarovanje iz prejšnjega odstavka so pristojna redna sodišča, za odvzemanje imovine v vrednosti 50 tisoč din in prepovedi izvrševanja obrata za čas od enega leta se more dati tudi v pristojnost občnih upravnih oblasti.

Za predpisovanje kazenskih določb je potrebno soglasje pravosodnega ministra.

§ 3. Za nakup in prodajo posameznih vrst blaga ter za nadzorstvo prevoza tega blaga more prehranjevalni minister v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo, finančnim ministrom ter banom banovine Hrvatske z uredbami predpisovati ustanavljanje poslovnih central ter njih ureditev za vso državo.

Ravno tako more prehranjevalni minister v sporazumu s trgovinskim in finančnim ministrom ustanavljati poslovne centrale v namene iz 1. odstavka. Te poslovne centrale se organizirajo kot samostojna državna podjetja, ki jih

Kaj prinaša današnja številka:

Znatno povečana intervencija države v gospodarstvu
Uredba o cenah
Uredba o drž. računovodstvu: poglavje o javnih licitacijah

XV. REDNI OBČNI ZBOR Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani

bo dne 27. marca 1941 ob deseti uri dopoldne v društveni sejni dvorani z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev in poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev društvenega odbora in društvenega nadzorstva (§§ 10. in 15. društvenih pravil).
6. Slučajnosti.

Občni zbor je sklepčen, če je prisotna na njem vsaj tretjina društvenih članov ter odloča z večino glasov. Pri enakosti glasov obvelja mnenje, kateremu se priključi predsedujoči, ki sicer ne glasuje.

Če občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, bo pol ure kasneje nov občni zbor, ki bo sklepal o zadevah, postavljenih na dnevni red prvega običnega zbora, brez ozira na število navzočih društvenih članov (§ 12. društvenih pravil).

upravlja poslovni odbor, katerega imenuje prehranjevalni minister iz vrst državnih uradnikov in gospodarstvenikov. V poslovnem odboru so tudi po en zastopnik finančnega, trgovskega in drugih zainteresiranih ministrstev, ki jih določijo pristojni ministri. Delo poslovnih central nadzira prehranjevalni minister po svojih komisarijih. Komisar more ustaviti izvrševanje sklepov poslovnega odbora. V tem primeru mora v 24 urah dobiti odobritveni odlok prehranjevalnega ministra.

Ban banovine Hrvatske more za ozemlje banovine Hrvatske ustanoviti posebne poslovne centrale v namene 1. odstavka ter predpisati njih ureditev in poslovanje.

Poslovne centrale iz prejšnjih odstavkov morejo pobirati za blago, ki ga prodajajo, za kritje režijskih stroškov do 2% nabavne cene, za odpremna dovoljenja, ki jih izdajajo pa do 1% fakturne vrednosti blaga.

Poslovne centrale iz odst. 1. in 2. se morejo zadolževati pri državnih in privilegiranih denarnih ustanovah, poslovne centrale iz odst. 3. pa pri banovinskih in priv. banovinskih ustanovah.

Odlok poslovnega odbora poslovne centrale iz odst. 2. o zadolžitvi mora odobriti prehranjevalni minister v soglasju s finančnim ministrom. Za te dolgove jamči država.

Poslovanje poslovnih central iz odst. 2. ne podleži predpisom zakona o državnem računovodstvu in zakona o glavni kontroli. Finančni minister more po svojih organih pregledovati denarno poslovanje teh poslovnih central.

Podrobnejše določbe o nalogah, organizaciji, delu in kontroli po-

sameznih poslovnih central iz odstavka 2. določa prehranjevalni minister v sporazumu s finančnim ministrom.

§ 4. Prehranjevalni minister, ozir. ban Hrvatske za ozemlje te banovine, more pri podjetjih ali obratih, ki se ne ravna po predpisih, izdanih na podlagi te uredbe ali predpisov o cenah, v breme podjetja ali obrata imenovati svojega komisarja zaradi nadzorovanja izvrševanja predpisov o notranjem prometu in cenah blaga. Odredbe komisarja so obvezne za upravo in osebe podjetja oziroma obrata. Proti odredbam komisarja je dopustna pritožba na prehranjevalnega ministra oz. bana banovine Hrvatske. Pritožba pa nima odločilne moči.

Vsa podjetja in obrati morajo dati komisarju in drugim orga-

nom, ki jih določa prehranjevalni minister oz. ban banovine Hrvatske, vse zahtevane podatke ter jim dovoliti vpogled v poslovne knjige ter celotno delo podjetja. Komisar in omenjeni organi morajo čuvati uradno tajnost o vseh podatkih, za katere zvedo pri opravljanju svoje dolžnosti.

Prehranjevalni minister in ban banovine Hrvatske predpišeta s pravilnikom podrobnejša določila o delu, pravicah in dolžnostih komisarjev.

§ 5. Denarne kazni, izrečene na podlagi predpisov določb te uredbe ko tudi dohodki od odvzete imovine na podlagi teh predpisov gredo v fond za nadzorstvo nad cenami in notranjim prometom blaga, ki se ustanovi pri prehranjevalnem ministru oziroma za ozemlje banovine Hrvatske pri

banski oblasti banovine Hrvatske. Ti fondi služijo za kritje stroškov za izvrševanje nadzorstva nad prometom in cenami blaga ko tudi vseh vrst drugih poslov za izvrševanje te uredbe in na njeni podlagi izdanih predpisov.

Fond upravlja prehranjevalni minister oz. ban banovine Hrvatske. Sredstva fonda pri prehranjevalnem ministru se nalagajo pri DHB, sredstva pri banci oblasti banovine Hrvatske pa pri Banovinski hranilnici v Zagrebu.

Podrobnejša določila o upravljanju fonda predpiše s pravilnikom prehranjevalni minister v sporazumu s finančnim ministrom oziroma ban banovine Hrvatske.

§ 6. Ta uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

Uredba o cenah

Do 1. avgusta prepovedano vsako zvišanje cen

Na podlagi čl. 1. uredbe o spreminjanju veljavnih predpisov in izdajanju novih z dne 16. septembra 1939 je ministrski svet na predlog ministra za oskrbo in prehrano predpisal naslednjo uredbo o cenah:

§ 1. Od dneva, ko stopi ta uredba v veljavo, pa do 1. avgusta 1941 je prepovedano v notranjem prometu vsako zvišanje cen blaga kakor tudi cen za prevoz potnikov in blaga. V kolikor so za posamezne vrste blaga z dnem, ko je stopila ta uredba v veljavo, veljale najvišje cene, predpisane z zakonskimi predpisi ali določene od pristojnih oblasti, cene takega blaga ne smejo biti višje od najvišjih cen.

§ 2. Minister za prehrano lahko za posamezne vrste blaga s svojo naredbo določi najvišje cene, ki so lahko tudi nižje od teh, ki so bile v veljavi, ko je dobila ta uredba veljavo. Prav tako lahko prehranjevalni minister določi najvišji bruto-zasluzek za posamezne vrste blaga oziroma pooblasti svoje podrejene organe in splošne upravne oblasti, da določijo najvišje cene za posamezne vrste blaga, kakor tudi da določijo najvišji bruto zasluzek.

Višje cene od onih iz § 1. te uredbe lahko minister za oskrbo in prehrano določi samo, če se bo na podlagi stvarnih dokazov ugotovila njih upravičenost.

Določbe iz prednjih odstavkov stopijo v veljavo tri dni po objavi. Naredbe prehranjevalnega ministra morajo biti objavljene v »Službenih novinah«. Naredbe morajo objaviti tudi podrejeni organi in samoupravne oblasti v listih, v katerih redno objavljajo naredbe splošne upravne oblasti.

§ 3. Prehranjevalni minister lahko z naredbo, s katero za določeno vrsto blaga določi višjo ceno od cen iz § 1., tudi predpiše, da mora lastnik obstoječe zaloge dotičnega blaga, ki je namenjeno za prodajo ali proizvodnjo, v določenem roku prijaviti obstoječo zalogo tega blaga in vplačati v sklad za izenačitev cen prispevek, največ v višini razlike med cenami, ki so veljale v času nabave te zaloge blaga in na novo določene najvišje cene tega blaga. Sklad za izenačitev cen obstoji pri prehranjevalnem ministru.

Sredstva sklada se bodo vlagala v Državno hipotekarno banko. Sklad upravlja prehranjevalni minister.

Podrobnejše odredbe o dovoljevanju zalog blaga bo predpisal prehranjevalni minister, podrobne odredbe o plačevanju doprinosov kakor tudi o upravljanju fonda pa bo predpisal s pravilnikom prehranjevalni minister v sporazumu s finančnim ministrom in ministrskim predsednikom.

§ 4. Za čas, določen v čl. 1. te uredbe, se ne bodo zviševale cene monopolskim proizvodom, ki služijo za prehrano, cene državnih in

samoupravnih podjetij za prevoz žitaric kakor tudi ne državna in samoupravna trošarina za predmete za prehrano in kurjavo.

§ 5. Prodajalci blaga morajo za vsako zvišanje prodajne cene blaga izdati prodajalcem, proizvajalcem, trgovcem in ostalim posredovalcem račun, v katerem je treba točno navesti vrsto, količino, kakovost in ceno blaga.

Osebe, ki kupujejo blago zaradi preprodaje, morajo hraniti račun o kupljenem blagu še leto dni potem, ko so dotično blago v celoti prodale. Te osebe morajo pri prodaji blaga izdati kupcem, ki kupijo blago za neposredno uporabo, račun o prodanem blagu.

Prodajalci, proizvajalci (predelovalci), trgovci in ostali posredniki morajo pooblaščenim kontrolnim organom dovoliti pristop v svoje poslovne prostore in jim na njihovo zahtevo dati na vpogled vse poslovne knjige in vso korespondenco ter dati vsa potrebna pojasnila. Kontrolni organi imajo pravico, da ugotovijo tudi količino dotičnega blaga, s katerim prodajalec ali trgovec posredno razpolaga. Kontrolni organi morajo varovati kot uradno tajnost vse podatke, za katere so izvedeli, ko so opravljali svoj posel.

§ 6. Vsi organi prve stopnje državnih upravnih oblasti, državnih krajevnih policijskih oblasti, organi orožništva, organi finančne kontrole, državni in samoupravni trošarinski uslužbeni in tržni nadzorniki morajo nadzirati izvrševanje predpisov te uredbe ter vložiti na pristojne oblasti prijave proti osebam, ki se pregrešile zoper odredbe ali proti določilom naredb. izdanih na podlagi § 2 in § 3 te uredbe.

Našteti organi se disciplinsko pregreše, če ne vložijo prijave proti osebam, ki so se pregrešile zoper te paragrafe.

Prijave lahko izroči tudi vsaka privatna oseba.

Prijavniku prijave, na katero bo izrečena pravnovoljavna obsodba se izplača denarna nagrada, ki znaša 20% od izrečene državne kazni, če znaša kazen do 500 din, 15%, če znaša kazen do 5000 din, 10%, če znaša kazen do 50.000 din, 5%, če znaša kazen do 100.000 din, 2%, če znaša kazen več ko 100.000 din. Znesek nagrade, določen po višinski stopnji, ne more biti manj-

ši od zneska, ki bi pripadel osebi, ki je izročila prijavo, če bi bila izrečena najvišja denarna kazen.

§ 7. Pridelovalci, trgovci ter drugi posredniki, kakor tudi proizvajalci razen proizvajalcev kmetijskih proizvodov, ki za posamezne vrste blaga ali za prevoz produkta zahtevajo višjo ceno, kot je veljavna na dan uveljavljanja te uredbe ali po § 2 določena od pristojnih oblasti, ali se pregreše proti predpisom čl. 5. te uredbe ali izdajajo neresnične račune, se bodo kaznovali pri prodaji na debelo s strogim zaporom najmanj 3 mesecev in denarno kaznijo od 50.000 do 1 milijona dinarjev, v trgovini na drobno na 15 dni strogega zapore, denarne kazni pa 5000 do 100.000 din.

Z enako kaznijo bodo kaznovane osebe, ki ne bi prijavile, ali pa bi napačno prijavile svojo zalogo blaga.

Razen kazni iz odstavka 1 § 2 bo sodišče v težkih primerih izreklo tudi odvzem premoženja, ki je predmet kaznivega dejanja.

§ 8. Proizvajalec kmetijskih pridelkov, ki za posamezne vrste lastnega pridelka zahteva višjo ceno, kot je določena, ali višjo ceno od tiste, ki jo je oblast določila ali ki bo določena po § 2 te uredbe, bo kaznovan z zaporom do enega leta ali 100.000 din, v težkih primerih pa z obema kaznima.

§ 10. Pri pravnih osebah ali ustanovah odgovarjajo za dejanja po § 7. in 8. te uredbe osebe, katerim je poverjeno vodstvo poslov, za te prestopke so odgovorni tudi nameščenci fizičnih in pravnih oseb.

Za denarno kazen izrečeno proti osebam, ki so odgovorne za prestopke, odgovarja tudi lastnik podjetja.

§ 11. Za preganjanje prestopkov § 7 in 8 te uredbe so pristojna redna sodišča.

Proti osebam, ki krše to uredbo, se bo postopalo po kazenskem zakonu.

§ 12. Denarne kazni radi prestopkov s to uredbo, kakor tudi odvzem premoženja ali dohodkov se bodo stekale v državni sklad za nadzorstvo cen in notranjega prometa.

§ 13. Uredba bo stopila v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

ne bi imel nihče kake stvarne koristi, dočim imajo podjetja lesne stroke obilo posla z ugotavljanjem ter mesečnim prijavljanjem poedinih vrst gradbenega lesa.

Odslek je nato odobril poročilo o korakih, ki jih je Zveza napravila radi prometa z lesom za kurjavo na razdalje do 30 km. Dasi ravno za take prevoze po dotični naredbi ministrstva za trgovino in industrijo niso potrebna odprema dovoljenja Centrale za kurivo, so železniške postaje odklonile sprejem tovorov tudi na kratke razdalje, ako pošiljatelj ni predložil odpremnega dovolila Centrale za kurivo. Sedaj je to vprašanje urejeno ter so železniške postaje prejele potrebna navodila.

Nato je odslek razpravljajal o splošnem položaju lesne stroke ter o težavah, s katerimi se ta stroka bori z ozirom na sedanje izredne razmere. Tako se v zadnjem času zopet čujejo pritožbe radi nerednega dostavljanja železniških vagonov. Znatne so tudi težave pri prevozu lesa iz gozdov na žage. Cene lesa na panju, kakor se danes zahtevajo, niso več v pravem razmerju s cenami izdelanega blaga. Na splošno se priporoča primerna previdnost v poslovanju lesnih podjetij, da se izognejo neugodnim reperfusijam zaradi morebitne fluktuacije cen.

Končno je odslek razpravljajal o bližnjem zasedanju nemško-jugoslovanskega lesnega odbora, ki se bo pričelo dne 20. marca v Beogradu. Kot delegat lesnega odsleka se je določil glavni tajnik dr. Adolf Golia, kot eksperti pa ing. Jernej Zupane, Boleslav Ternovec in Filip Mulej.

Novi državni proračun bo povečan

V finančnem ministru se pospešeno izdeluje novi načrt državnega proračuna, ki bo zaradi nove uredbe o drž. računovodstvu veljal le za devet mesecev, od 1. aprila do 31. decembra 1941. in se bo torej kril s koledarskim letom. Druga novost proračuna bo, da bo imel dva dela, in sicer proračun drž. uprave ter proračun drž. gospodarskih podjetij.

Čeprav izvaja fin. minister pri sestavi novega proračuna največje varčevanje, vendar novi proračun ne bo manjši od sedanjega, ker so se zvišale od lani vse cene za najmanj 30%. Računa se zato, da bo znašal novi proračun do konca leta nekaj nad 14 milijard din, to je toliko, kolikor je znašal sedanj. Razlika pa je v tem, da je veljal sedanji za 12 mesecev, novi pa bo veljal le za 9 mesecev.

Govori se tudi o možnosti, da se bo uvedel nov davek na skupni dohodek. Če se bo uvedla tudi dohodnina, še ni gotovo. Zlasti pa je malo verjetno, da bi dohodnina veljala za kmetovalce, ki bodo mogli še nadalje kupčevati in preprodajati, ne da bi od tega plačevali kakšnih davkov.

Politične vesti

»Magyar Ország« je objavil daljši članek o stališču Jugoslavije, ki je pozitivna politika miru ter si zato tudi pridobiva priznanje. O svoji politiki, ki zahteva mir, neodvisnost in svobodo, je jugoslovanska vlada tudi obvestila vse zainteresirane velesile, tako Nemčijo, Vel. Britanijo in Sovjetsko unijo.

Posebni odposlanec predsednika turške republike je odpotoval z njegovim pismom Hitlerju v Nemčijo. Kakor še dosedaj ni znana vsebina Hitlerjevega pisma, tako tudi ni znana vsebina pisma predsednika turške republike. Pač pa se zatrjuje, da je sedaj pričakovati, da se bo položaj na Balkanu v kratkem razčistil.

Turško stališče je označila neka visoka turška politična osebnost takole: Turčija ni država, ki bi začela napadalno vojno. Turčija je danes činitelj miru. Vendar pa bi Turčija v primeru kakršne koli akcije proti njeni neodvisnosti kljub vsej svoji miroljubnosti brez obotavljanja zagrabila za orožje. Turški listi pa pišejo v svojih komentarjih o politični situaciji na Bal-

kanu, da nikakor ni izgubljeno upanje, da bo mir na Balkanu ohranjen.

Sovjetska vlada je po svojem poslaniku v Ankari sporočila turški vladi, da se bo sovjetska vlada v primeru, da bi bila Turčija napadena, strogo ravnala po sovjetško-turški pogodbi iz l. 1936, t. j. da bo ostala strogo nevtralna. Na ta način bi imela Turčija hrbet na Kavkazu krit.

Zaščito bolgarskih interesov v Angliji je prevzela Švica.

Ob tretji obletnici priključitve Avstrije k Nemčiji je imel Hitler v Linzu govor, v katerem je uvodoma omenjal svoj govor, ki ga je imel 12. marca 1938, pred tremi leti v Linzu. Tedaj se je začelo zedinjenje vseh Nemcev in ta dan je bilo uresničeno stoletno stremljenje nemškega naroda. Z ustanovitvijo Velike Nemčije se je razbila versajska pogodba. Od takrat se vrstijo dogodki, ki pomenijo vedno nove pridobitve Nemčije, a tudi vedno večjo okrepitev nemškega naroda in uvajanje novega reda v Evropi. To veliko zedinjenje nemškega naroda se je moralo izvesti v borbi s sovražstvom in zavistjo, a tudi konservativnostjo drugih držav. Kakor se je končal prvi boj nemškega naroda za zedinjenje z zmago, tako se bo končal z zmago tudi sedanji boj. Nemški narod je danes združen v nepremagljivi vojni, da doseže zmago. Kakor en mož stoji za svojim voditeljem in oprt na svojo vojsko, ki je tako močna, da se mora na svetu vse streti prej kakor pa ta vojska.

Predsednik Roosevelt je imel na banketu novinarjev v Washingtonu govor, ki so ga prenašale vse ameriške in večina angleških radijskih postaj. V svojem govoru je naglasil, da je danes vseh 130 milijonov prebivalcev U. S. A. enotno v volji, da se prepreči poraz demokratičnih držav. More se govoriti o totalitarnem nastopu Združenih držav za zmago demokracije, ki bi jo hoteli nasprotniki uničiti. Zato tudi ne more biti govora o nobenem kompromisu. Roosevelt je nato govoril o demokratičnih načelih in o svobodi, nato pa močno naglasil, da bo nudila Amerika Angliji in demokratičnim državam vso možno podporo. Dala bo ladje in letala, topove in tanke, dala bo vse, kar je potrebno za zmago, ker bo izid sedanjega velikanškega boja odločil usodo narodov za stoletja.

Kancelar Hitler je govoril v nedeljo v Berlinu na dan proslave spomina na padle vojake. Uvodoma je govoril o izbruhu sedanje vojne, ki je bila Nemčiji vsiljena, kar je razvidno tudi iz Churchillovih besed leta 1936, senatorju Woodu. Velike nemške zmage so opravile vose žrtve padlih nemških vojakov. Zlom francosko-angleške fronte pomeni odločitev v sedanji vojni. Danes moremo zato slaviti spomin padlih vojakov dvignjenih src. Spominjamo pa se tudi italijanskih vojakov, ki kot naši zavezniki prav tako dajejo svoje življenje za iste cilje. Hitler je po ponovni počastitvi spomina padlih vojakov poudaril, da nobena sila ne more več spremeniti izida vojne. Na kopnem, na morju in v zraku bo Nemčija vojno nadaljevala do popolne zmage.

Papež Pij XII. namerava po svojih nuncijskih pri vojskujočih se državah in v Združenih državah Sev. Amerike sondirati teren, kako bi bila sprejeta ev. njegova nova akcija za mir.

Letalske akcije na zapadu so zavzele v soboto še večji obseg. Nemci so bombardirali znova Glasgow, v katerem so po njih poročili še goreli nekateri požari prejšnje noči. Nadalje so bombardirali London in nekatera druga mesta. Angleži pa so bombardirali v glavnem industrijo v Porurju, v noči na nedeljo pa Düsseldorf. Angleži pravijo, da se ameriška letala pri teh napadih še niso uporabila.

Angleški mornariški minister Alexander je izjavil, da je pričakovati da bo sovražnik še to leto izvedel napad na Anglijo z zelo močnimi silami. Napad se bo izvršil na kopnem, na morju in v zraku.

Letalski napadi na zapadu postajajo vsak dan bolj siloviti. Nemci so v noči na petek zlasti bombardirali Glasgow ter vrgli številne bombe na tamkajšnje ladjedelnice, industrijska podjetja ter skladišča. Nastalo je mnogo velikih požarov. Angleži sami priznavajo, da je bil napad zelo hud. Nadalje so metali bombe zopet na Liverpool in Hull. Angleži pa so silovito bombardirali Hamburg, kjer so povzročili zelo velike požare. Nadalje so bombardirali Bremen in Emden.

Splošna vojaška dolžnost je bila uvedena v Indiji, ki šteje nad 350 milijonov prebivalcev.

Nenapadalni pakt se bo sklenil med Sovjetsko unijo in Japonsko, kakor se poroča iz Šangaja. Iz Tokia in Moskve pa ta vest še ni potrjena.

Umik japonskih čet na Kitajskem traja še nadalje. Kitajske čete so zasedle mesto Tungčenk, ki leži na jugu pokrajine Hupej.

Seja lesnega odseka Zveze industrijcev

Pod predsedstvom načelnika lesnega odseka ing. Jerneja Zupane je bila v petek dne 14. marca 1941 plenarna seja lesnega odseka Zveze industrijcev. O poslovanju lesnega odseka v zadnjem času je poročal glavni tajnik dr. Adolf Golia. Zastopniki lesnega odseka so sodelovali na razpravah Stalne delegacije lesnega go-

spodarstva o vprašanju kontrole cen gradbenega lesa. Spričo zadostnih zalog pri domala vseh lesnih tvrdkah v naši državi ter spričo zelo omejenih možnosti izvoza, ni dejanske potrebe za kontrolo cen ter je vseskozi upravičen predlog, da se gradbeni les od kontrole cen izvzame. Od izvajanja kontrole cen za gradbeni les

Uredba o drž. računovodstvu

Javne licitacije

§ 129. (1) Javne licitacije so pismene ali ustne.

(2) Vsaka javna licitacija, ustna ali pismena, mora biti objavljena v »Službenih novinah« kr. Jugoslavije. Če je javna licitacija ustna, ne sme biti rok od dneva objave pa do dneva licitacije krajši ko 20 dni, če pa je pismena, se rok 20 dni računa od dneva objave do zadnjega dne, ko se morejo ponudbe še sprejemati (§ 133).

(3) Objava mora vsebovati:

1. kdo odreja javno licitacijo in če se izvrši pismeno ali ustno;

2. posel, zaradi katerega se odreja javna licitacija, s kratkim izveščem posebnih pogojev o količini, kakovosti, dimenzijah, roku in ocenjeni vrednosti, če se ta objavlja (§ 120. odst. 4.);

3. kraj, dan in čas javne licitacije;

4. kje se morejo pogoji oziroma obrazci vpogledati, po kateri ceni in na kateri način (neposredno ali po pošti) se morejo dobiti;

5. znesek varščine in pri kateri državni blagajni se mora ta položiti. Če je javna licitacija pismena, se mora navesti, pri kateri državni blagajni zunaj sedeža javne licitacije se mora varščina položiti;

6. kateri dokazi se zahtevajo za določitev sposobnosti;

7. rok iz § 144 odst. 1. in

8. v primeru pismene licitacije, kje in komu se morajo ponudbe izročiti in do katerega dne in ure (§ 133) in katere listine se morajo priložiti po § 132.

(4) Preden objavi javno licitacijo mora pristojni naredbodavec, proučiti, če more posel odstopiti kateri samostojni državni ustanovi. Način in pogoji naročila kakor tudi odškodnina, ki mora za naročeni posel pripasti ustanovi, se določi z neposredno pogodbo (§ 147 toč. 9), in sicer upravnim putem (§ 222 odst. 2).

§ 130. (1) Če zahteva narava posla se more javna licitacija izvršiti na več krajih istega dne in ob isti uri ter po istih pogojih.

(2) Javno licitacijo izvrši komisija treh članov iz vrst uradništva, katere imenuje pristojni naredbodavec v sami naredbi za izvršenje posla (§ 114 odst. 1). Če se komisija ne more sestaviti od uradnikov istega urada, se dopolni z uradniki katerega drugega urada iz istega kraja. Če se komisija ne bi mogla niti tako imenovati, se more za tretjega člana komisije imenovati uradniški pripravnik iz istega urada ali kraja oziroma se morejo imenovati uradniki iz najbližjih krajev.

(3) Javna licitacija se vrši na delavnik in se začne dopoldne ter traja, dokler se ne dovrši. Če se licitacija ne dovrši istega dne, se o rezultatu sestavi zapisnik (§ 137), delo pa se nadaljuje z za-

četkom uradne ure naslednji delavnik.

§ 131. (1) Pismena javna licitacija se izvrši na podlagi pismenih ponudb, ki se izročijo v zapечатih ovitkih, neposredno ali po pošti uradu, pri katerem se vrši licitacija. V primeru neposredne izročitve izda pristojni urad o prejemu potrdilo. Po pošti se pošilja ponudbe na povratni recept, posledice nepravčasne izročitve ponudbe uradu v smislu § 133 trpi ponudnik.

(2) Pismene ponudbe morajo biti kolkovane po taksem zakonu, ponudene cene pa navedene v številkah in besedah. V ceni morajo biti vračunane državne in samoupravne davščine in takse kot tudi prevozni stroški do mesta izročitve.

§ 132. Pismeni ponudbi mora ponudnik priložiti:

1. podpisane pogoje oziroma izjavo, da so mu pogoji znani in da na nje pristaja ter da so mu znani tudi obrazci (§ 119. odst. 3.);

2. duplikat reverza o položeni varščini s potrdilom, ki se zahteva po § 128, če je varščina iz § 124. točk. 5.;

3. dokaz o sposobnosti in

4. izjavo o izvoru predmeta ponudbe (§ 183).

§ 133. (1) Starešina urada, pri katerem se vrši javna licitacija, določi uradnika, ki sprejema ponudbe. Določeni uradnik sprejema ponudbe, bodisi da se izročajo neposredno ali po pošti, najkasneje do konca zadnjega delavnika pred dnevom licitacije, in sicer v uradnih urah dotičnega urada. Na ovitku vsake prejete ponudbe zapiše dan in uro sprejema, kar potrdi istega dne starešina urada.

(2) Določbe prednjega odstavka veljajo tudi za odstop od ponudbe. (3) Ob koncu uradnih ur zadnjega delavnika pred dnem licitacije sestavi določeni uradnik poročilo o številu prejetih ponudb in to poročilo zapiše istega dne v delovodni dnevnik.

(4) Podatki o sprejetih ponudbah se smatrajo kot uradna tajnost.

§ 134. (1) Za prvo javno licitacijo so potrebni najmanj trije ponudniki.

(2) V primeru, da ni treh ponudnikov, se smatra, da se prva licitacija ni posrečila, kar ugotovi določena komisija v zapisniku. Če je javna licitacija pismena, se vrnejo ponudnikom ponudbe neodprte, če pa je ustna, komisija ne more licitacije niti pričeti.

§ 135. (1) Pismene ponudbe, prejete po § 133., izroči določeni uradnik s svojim poročilom na dan javne licitacije komisiji, ki odpre ponudbe v določeni uri. Takoj po otvoritvi vsake ponudbe morajo člani komisije potrditi ponudbo in vse priložene priloge. Komisija razen tako prejetih ponudb ne sme sprejeti niti od uradov niti

od ponudnikov niti ponudb niti kakšnih drugih aktov ali listin. Člani komisije za časa licitacije ne smejo priti v stik s ponudniki izven kraja licitacije.

(2) Ponudniki morejo prisostvovati odpiranju ponudb osebno ali po pooblaščenih. Kot legitimacija velja potrdilo o izročitvi ponudbe, za pooblaščenca pa še predpisno pooblastilo.

(3) Osebam, ki so položile varščino, a v določenem roku (§ 133) niso vložile ponudbo, se varščina vrne proti plačilu dvakratnega zneska depozitne takse.

§ 136. (1) V primeru ustne javne licitacije morajo ponudnik oziroma njihovi pooblaščenec v začetku licitacije podpisati predpisane pogoje z izjavo, da so jim obrazci (§ 119 odst. 3.) znani in da pristajajo, da po teh pogojih licitirajo. Istočasno morajo tudi predložiti dokumente iz § 132 toč. 2. in 3. ter dati pismeno izjavo po toč. 4. istega §. Te dokumente morajo takoj po sprejemu potrditi vsi člani komisije.

(2) Komisija ne sme dovoliti udeležbe na javni licitaciji ponudniku, ki glede predpisanih pogojev v svojih izjavah kakor koli odstopi od njih, bodisi da jih spreminja ali dopolnjuje, kakor tudi ne ponudniku, ki ne poda izjave in ne predloži vse dokumente, ki se po prejšnjem odstavku zahtevajo in čigar dokumenti z ozirom na določbe te uredbe niso polnovejavni.

(3) Ponudnik ne more odstopiti od ponujene cene.

(4) Predpis § 135 odst. 3. se uporablja analogno.

§ 137. (1) Komisija vodi o svojem delu zapisnik.

(2) Zapisnik mora vsebovati: po čigavi naredbi se vrši javna licitacija, datum in številko te naredbe, imena članov komisije ter datum in uro, ko se je licitacija začela. Nadalje mora vsebovati:

1. Če je javna licitacija pismena: število ponudb, ki jih je prejela komisija, datum in številko poročila določenega uradnika o prejemu ponudb (§ 133 odst. 2.), ali so bile ponudbe izročene komisiji v nepoškodovanih zavitkih, kdo je ponudnik, višino ponujene cene in če je ponudbi priloženo vse, kar se zahteva po § 132. Ponudbe se predlože pod tekočimi številkami vsaka za sebe in

2. če je javna licitacija ustna: koliko ponudnikov se je prijavilo, imena onih, ki so izpolnili pogoje po § 136 odst. 1., ter imena onih, ki so izključeni po § 136 odst. 2. in iz katerih razlogov. Zadnja cena se zapiše pri imenu vsakega ponudnika v številkah in besedah ter potrjuje s podpisom ponudnika oziroma njegovega pooblaščenca.

(3) Zapisnik podpisajo vsi člani komisije.

§ 138. (1) Navzočni ponudniki imajo pravico po podpisu zapis-

nika po komisiji prepričati se o pravilnosti navedb v zapisniku in dati na zapisnik svoje pripombe. Pripombe ponudnikov potrdi vsi člani komisije.

(2) Pripombe, ki niso dane na zapisnik, se ne morejo upoštevati, če bi bile napravljene na drug način.

(3) Ponudniki, ki niso prisostvovali licitaciji, nimajo pravice delati pripombe o poteku licitacije.

§ 139. Če je več ponudnikov predložilo ponudbe z istimi cenami ter so vse te ponudbe tudi najbolj ugodne (§ 143), mora komisija takoj na posebnem zapisniku izvršiti med njimi ustno licitacijo. Če niso vsi ponudniki navzočni, mora to komisija ugotoviti v zapisniku javne licitacije ter v svojem poročilu, pristojni naredbodavec pa potem pozove ponudnike, da se pismeno izjavijo, če ponudijo bolj ugodno ceno od ponujenih. V katerem roku se morajo podati te izjave, določi pristojni naredbodavec upoštevajoč pri tem rok po § 144 odst. 1. Za dostavo in sprejem teh izjav veljajo določila § 131 odst. 1 in § 133 odst. 1. Te njih izjave se smatrajo kot sestavni del ponudbe ter v njih ponudniki ne morejo odstopiti od danih ponudb niti stavljati kot pogoj nižjo ceno s spreminjanjem predpisanih pogojev. V nasprotnem primeru ostajajo v veljavi prvotne ponudbe.

§ 140. (1) Po izvršeni javni licitaciji mora komisija v treh dneh dostaviti pristojnemu naredbodavcu zapisnik z vsemi ponudbami in drugimi listinami. Zapisniku priloži komisija svoje poročilo, ki mora vsebovati: pripombe o poteku licitacije, če te obstoje, ugotovitve, če so bile ponudbe, ki se z ozirom na določila te uredbe niso mogle upoštevati, ter mnenje, kateri ponudnik je najbolj ugoden in če se naj smatra, da je dala javna licitacija ugodne rezultate.

(2) Izjemoma more pristojni naredbodavec, če zahteva to narava posla, pustiti komisiji za predložitev poročila daljši rok, ki pa ne sme presegati 15 dni.

§ 141. (1) Pristojni naredbodavec v primeru pismene javne licitacije ne sme upoštevati ponudb:

1. ki niso bile prejete skladno s § 133.

2. ki ne vsebujejo vse polnovejavne listine in izjave, predpisane v § 132.

3. s katerimi se v kateri koli obliki odstopa od predpisanih pogojev, bodisi da se s tem predpisani pogoji izpreminjajo ali dopolnjujejo.

4. v katerih niso cene natančno in jasno določene kakor tudi one, v katerih so cene določene v odstotkih proti ostalim ponudbam.

5. v katerih so ponujene cene višje od ocenjenih.

6. ki so predložene od ponudnikov, ki po zakonu nimajo sposobnosti za sklepanje pogodb ali ki so v konkurzu ali ki so zaprosili za poravnavo izven konkurza.

7. ki so vložene od oseb, izključenih po § 177.

(2) Ponudbe iz prejšnjega odstavka se morajo smatrati kot ne-vložene.

(3) V primeru ustne javne licitacije more pristojni naredbodavec upoštevati razloge in okoliščine, zaradi katerih je komisija izključila prijavljene ponudnike po § 136. odst. 2 ter o tem izdati svoj odlok.

(Dalje prih.)

Trgovinska pogajanja z Italijo uspešno zaključena

V soboto je bilo končano zasedanje Jugoslovansko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora, ki se je začelo 3. marca. V nedeljo je bila v palači Chiggi podpisana nova jugoslovansko-italijanska pogodba o izmenjavi blaga in o načinu plačevanja te izmenjave. V imenu Italije je podpisal dogovor šef italijanske delegacije senator Gianini, v imenu Jugoslavije pa pomočnik trg. ministra dr. Sava Obradović. Zaradi novih razmer so bili spremenjeni nekateri kontingenti. Novi kontingenti veljajo od 1. junija dalje, a se morejo revidirati na jesenskem zasedanju odbora z ozirom na rezultate naše bodoče žetve. Novi dogovor upošteva agrarni značaj naše države. Tudi glede uvoza so dogovorjene glede plačila nekatere spremembe, ki pa so bolj tehničnega značaja. Obračunski tečaj lire in dinarja je ostal nespremenjen.

»Gozdarski vestnik«

2. številka »Gozdarskega vestnika« ima naslednjo poučno in zanimivo vsebino: Inž. Franjo Jurkar: Ali imamo dovolj gozdarskih strokovnjakov? — Inž. Anton Šivic: Lastna in občinska lovišča v dravski banovini — Inž. Stanko Sotošek: Pospravite svoje gozdove — Dopisna gozdarska posvetovalnica — Sodobna vprašanja — Zakoniti predpisi in okrožnice — Dopisi — Lesna trgovina.

Ponovno priporočamo lesnim trgovcem, da se naroče na »Gozdarski vestnik«. Naročnina za vse leto znaša le 60 din. Naroča se pri upravi »G. V.« Maribor, Kopališka ul. 6/II.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 8. marca objavlja: Uredbo o dopolnilnem preskrbovanju vojaških oseb v mobilnem in vojnem stanju z življenjskimi potrebščinami — Naredbo o kontroli uvoza filmov za bioskope iz štev. 418/1b uvozne car. tarife — Naredbo o spremembi naredbe o razširitvi odškodnine za nezgode po zakonu o zavarovanju delavcev — Pravilnik o opravljanju državnega strokovnega izpita uradniških pripravnikov pri kazenskih in podobnih zavodih v resoru ministrstva za pravosodje — Odredbo o kruhu in koruzi — Razglas glede trgovanja vršičkov iglastega drevja.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Vse te očitne spremembe mnenja so razlagali sodniki sami z juridičnimi finesami, a nestrokovnjaki, ki se na to niso spoznali, so sodili, da je predsednik dejansko dosegel zmago, čeprav je v besedah poražen.

*

Še preden se je utegnile poleči razburjenje zaradi preokreta Vrhovnega sodišča, je znova tresčilo v Washingtonu: sodnik Van Devanter, mož nad 80 let in nasprotnik New Deal, je najavil svoj umik iz Vrhovnega sodišča. Kongres je bil malo prej pripravil pot za to, s tem, da je dovolil odstopanje s teh mest z ohranitvijo polne plače. Odstop tega sodnika je dal predsedniku Rooseveltu priložnost, da izbere svojega prvega

kandidata v to sodišče in vsa javnost je napeto pričakovala, koga bo izbral.

Predsednik je bil v kočljivem precepu, posebno še zato, ker je prav takrat umrl senator Robinson, vodja demokratske stranke v senatu, ki bi bil najboljši kandidat za vrhovnega sodnika. Vodstvo demokratov v senatu je prevzel podpredsednik USA Garner, ki se je pa takoj zoperstavil vsem predsednikovim predlogom glede Vrhovnega sodišča.

Končno je z dramatično nenadnostjo prišel izbor, storjen celo brez vednosti samih predsedniških tajnikov. Izvoljenec je bil senator Hugo Blacke, močan in neomajen pristaš New Deal, ki je nekoč z veliko brezobzirnostjo vodil senatne preiskave v vprašanih trgovskega brodovja, letalstva in občeokoristnih podjetij. Za senatorja so ga bili izvolili mali kmetje, kmetijski delavci ter in-

dustrijski delavci Alabame proti kombinaciji industrijcev, trgovcev in veleposestnikov.

Senat je imel potrditi predsednikovo izbiro, in če bi izvoljenec ne bil sam senator, bi se bila gotovo res izvedla zelo natančna preiskava vse njegove preteklosti in njegovih zmožnosti. Za tovariša-senatorja pa je že splošno znano pravilo vlnudnosti zahtevalo, da preskušnja ni bila natančna. Prišlo je sicer do ostrih besed in do namigavanj o članstvu v KuKluksklanu, toda bil je vendar sprejet. Tako je predsednik prisilil konservativce obeh stranek, da so izvolili za sodnika moža, ki so ga šteli za najhujšega spornega kandidata na to mesto.

Po svojem imenovanju je sodnik Blacke odpotoval v Evropo na od-dih. Komaj pa je dosegel drugo obal oceana, ko je neki pittsburski dnevnik začel objavljati listi-

ne in faksimile z dokazi o njegovem članstvu v KuKluksklanu. Dvignil se je vihar ogorčenja in razburjenja proti Blacku. Ta sam ni hotel dati časnikarjem nobene izjave niti v Evropi niti ne po svoji vrnitvi v Ameriko. Dejal je, da poda svojo izjavo narodu neposredno po radiu. Na določeni dan je govoril pred poslušalstvom okoli 50 milijonov ljudi. Začel je z majnim nagovorom o zlu verske in plemenske nestrpnosti, opozarjal je na svoje delovanje v obrambo državljanov svoboščin v kongresu. Nato je mirno priznal, da je bil neko dobo res član KuKluksklana, da je pa zgodaj izstopil. Opozoril je še enkrat na svoje poznejše delovanje in voščil poslušalcem lahko noč.

Roosevelt je bil — slučajno ali pa tudi ne slučajno — na potovanju po državi. Nikjer ni podal nikake izjave o sporu za tega sodnika, pač pa je v Chicagu govoril

svoj znameniti govor proti motilcem svetovnega miru, posredno obtožil Japonsko, Italijo in Nemčijo, da te ogrožajo mir človeštva, in klical v zvezo demokratskih držav proti njim. Javnost je ob tem govoru takoj pozabila Blackovo afero.

Navidezno popolnoma nemoteno po razburjenju v deželi je sodišče sprejelo medse novega sodnika Blacka in nadaljevalo svoje delo. Proti koncu leta je podal ostavko sodnik Sutherland in na njegovo mesto je prišel Stanley Reed, tudi pristaš New Deal. Tako sestavljeno Vrhovno sodišče je do spomladi 1938 sprejelo dolgo vrsto odločb skladno z vladnimi zakonodajnimi težnjami. Ob koncu zasedanja je ostal samo še en važnejši newdealski statut brez sodne odobritve in to je bil znani zakon o tenesijski dolini.

(Dalje prih.)

Današnji nakladi »Trgovskega lista« so priložene čekovne položnice. Vljudo prosimo, da se jih blagovolite poslužiti in poravnati naročnino! — Uprava »Trg. lista«.

Denarstvo

Bilančna seja Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo

V petek se je vršila pod predsedstvom gospoda Andreja Šarabona bilančna seja Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani. Na tej seji so sklenili predlagati običnemu zboru, da se izplača, kakor dosedaj, 10 odstotna dividenda. Ker bo dodatni davek na dividendo in prispevek za narodnoobrambni sklad plačal zavod, bodo prejeli delničarji 10 odstotno čisto dividendo. Dobiček za poslovno leto 1940., vstevši lanskoletni prenos znaša 3.145.861 din in se bo razdelil po dosedanjih načelih. Občni zbor je sklican za 5. aprila t. l. ob 11. dopoldne.

Dostavljanje deviznih potrdil

Devizna direkcija pri Nar. banki objavlja:

»V zvezi z okrožnico dd št. 12 z dne 14. februarja 1941 se obveščajo pooblaščenici zavodi, da je devizni odbor sklenil, da se vsa devizna potrdila (prejšnja potrdila o zavarovanju valute) po izkoriščenju, a deloma ali neizkoriščenju, potrdila morajo dostaviti po poteku roka veljavnosti devizni direkciji Nar. banke zaradi evidence o izvršenem izvozu.

V zvezi s tem se dajejo pooblaščenim zavodom naslednja navodila:

1. vsa valutna potrdila, izdana od 1. marca 1941 dalje, ki jih carinarnice po izkoriščenju dostavljajo pooblaščenim zavodom po odloku fin. ministrstva št. 145.300/II, z dne 31. decembra 1931, morajo pooblaščenici zavodi takoj dostaviti devizni direkciji — oddelku za zun. trgovino, potem ko so na zavezi izvoznikov in v kontrolniku zapisali vse podatke, ki so jih vpisale carinarnice (datum izvoza, številko priznanice, težo, vrednost, namembno državo);

2. deloma izkoriščena potrdila morajo pooblaščenici zavodi zahtevati najkasneje v petih dneh po poteku roka in jih dostaviti devizni direkciji;

3. ravno tako morajo tudi valutna potrdila, ki jih uvozniki sploh ne izkoristijo v roku veljavnosti zavodi takoj po poteku roka dostaviti v vpogled devizni direkciji;

4. če se je za delno ali popolno izkoriščenju valutnega potrdila zahtevalo podaljšanje njih veljavnosti s posebno prošnjo, se mora tej priložiti deloma ali popolnoma neizkoriščeno valutno potrdilo ali pa izrečno naznačiti, da se po dovoljenju, o katerem je govora, valutno potrdilo sploh ni izdalo.

Hkrati se opozarjajo pooblaščenici zavodi na zahtevo carinskega oddelka fin. ministrstva, da čiljivo napišejo tudi vrednost blaga ne samo v številkah, temveč tudi v besedah.

Ameriška država je prevzela jamstvo za plačilo angleških vojnih naročil v Združenih državah za vsoto 300 do 350 milijonov dolarjev. Nadalje se dela na to, da bi se olajšala Vel. Britaniji nabava dolarskih deviz.

Na Kitajskem se je začela prodaja obveznic dveh novih vojnih posojil, in sicer posojila »vojne oskrbe« v višini 1200 milijonov kitajskih dolarjev ter »zlatega posojila obnove« v višini 10 milijonov funtov in 50 milijonov ameriških dolarjev. Posojila se bosta amortizirali v 25 letih. Vsi kitajski državni dolgovni znašajo 8,7 milijarde kitajskih dolarjev.

Občni zbor graditeljev

Težave in slaba zaposlenost gradbene stroke

Dvaindvajseti občni zbor Združenja graditeljev, ki je bil to nedeljo dopoldne v dvorani zbornice TOI, je pokazal za naš čas tipično sliko, da se je udeležba članstva spričo razmer znatno zmanjšala, število važnih stanovskih vprašanj pa povečalo.

Takoj po otvoritvi je predsednik Miro Zupan pozdravil zastopnike oblastev, zbornice in tiska, katere mu je izrekel še posebej zahvalo za vestno poročanje o stroki. Spomin umrlih članov so počastili zborovalci z običajnim vzklikom. Prebral se je zapisnik zadnjega občnega zbora, ki je spopolnil sedanjo sliko gospodarstva v živi primerjavi z lanko. Predsednik je nato v svojem poročilu prikazal položaj stroke in stališče združenja v najvažnejših vprašanjih.

Iz poročila predsednika Mirota Zupana

V težkih časih smo se sestali, ko divja okoli nas vojna, rušenje in podiranje. Mi graditelji pa hočemo graditi, ustvarjati, koristiti za napredek, za koristi in svobodo vsega naroda, s katerim smo tudi mi neločljivo zvezani in ker se zavedamo, da brez svobode ni življenja.

Komaj tri leta so pretekla, odkar se je naša gradbena stroka pričela povoljnejše razvijati in je minila dolga kriza. Toda že po preteku ne polnih treh let nas je zopet zajel val zastoja in s tem v zvezi skrb za obstoj nas kakor tudi našega delavstva. — Mi danes še vedno živimo v miru in smo se obvarovali vojne, vendar pa smo z ozirom na naš zemljepisni in gospodarski položaj hudo prizadeti. Učinki vojne se čutijo v vsem gospodarstvu in tudi v naši stroki so nastale hude motnje.

Davčno reformo smo v preteklem letu že dokaj občutili, kaže pa, da bo z letošnjim letom obremenila še bolj vse naše gospodarsko udejstvovanje, posebno pa prizadela naš stan, ki je od pomanjkanja dela in zvišanja režij posebno udarjen, da že grozi povečanje brezposelnosti, z rastočo draginjo pa tudi nevarni mezdni boji. Ker ni dela, ni zaslužka. Vsak izreden čas vleče s seboj izredne odredbe in zakone, ki se morajo šele preskusiti. Žal moramo ugotoviti, da nismo imeli povsod srečne roke. Mnoge določbe ovirajo danes zdrav in normalen gospodarski proces, namesto da bi ga pospeševali.

Upoštevati je treba vrhuno mejo za javne dajatve. S tega mesta apeliramo na vse odločujoče kroge, da to upoštevajo še v pravem času. Mnogo more gradbena stroka dati našemu celokupnemu gospodarstvu, toda le, če se za to stroko tudi kaj stori. Pomagati njej pomeni pomagati velikemu delu naših obrtnikov, trgovini, industriji in še v večji meri delavstvu, ki bo sicer padlo v breme javnosti oziroma države. Težave minulega leta nas navdajajo z občutkom, da še ne bo boljše in da stopamo še težjim časom naproti. Če bo šlo tako naprej, se bosta na novo močno razpasla šušmarstvo in nelojalna konkurenca. S tem pa bo podkopen tudi za državo in za samoupravo prepotrebni dohodek. Stremimo torej z energičnimi ukrepi popraviti to, kar se da.

Tudi letošnje poslovno leto je naše združenje sodelovalo v popolni harmoniji z zbornico, tako v pogledu naših predstav kakor tudi glede načrtov in predlogov, ki smo jih prejeli od zbornice v vseh za našo stroko važnih vprašanjih v proučitev in mnenje. Z ustanovitvijo obrtniške zbornice je tudi vsa gradbena stroka pripadla k tej.

V preteklem tednu se je začela na banski upravi ponovna razpra-

va o povišanju mezd stavbinske-mu delavstvu in se čez tri tedne nadaljuje. Z uredbo je uveljavljen nov zakon o državnem računovodstvu. Novost zakona je posebno v tem, da se je kar najbolj prilagodil novim razmeram in novim potrebam. Posebno važna je nova določba o sklepanju dobavnih pogodb, pri katerih je gradbena stroka po prejšnjih predpisih močno trpela, ker se niso upoštevala povišanja mezd, cene materiala itd. Upamo, da bo ta nova uredba v praksi olajšala računsko poslovanje in da bo pripomogla k napredku v celokupnem narodnem gospodarstvu.

Da bi bilo pričakovati prav kmalu kakih izdatnejših javnih del, s katerimi bi se naš stan vsaj malo opomogel, pa ni računati. Edino 100 milijonsko posojilo, ki je odobreno za sanacijo in ureditev turizma, se bo morda poznalo, bodisi za izplačila ali eventualne prizidave in dozidave.

Na kratko moram tudi omeniti da akcija za normalizacijo napreduje in so že postavljeni zastopniki posameznih obrtniških, trgovskih in industrijskih strok. Tudi pri teh komisijah je zastopano združenje. Študirajo se v teoriji in praksi najboljši uspehi doma in v inozemstvu, tako, da lahko upamo na enotne norme. Poslovanje bo potem enostavnejše, cenejšo in združeno z manj rizika in sitnosti.

Videti je, da se bo združenje moralo prav kmalu pečati tudi z resnim problemom nabave gradbenega materiala. Če že kdo dobi kako delo — pa je vendar v nevarnosti, da ga ne bo mogel prevzeti, ker pravočasno ne dobi materiala in ne po znani nabavni ceni. To stvar bo razpravljala odbor, ki je že zahteval vse potrebno.

S pozivom na krepko delo in zavestnost je predsednik končal svoje lepo poročilo, ki je bilo sprejeto s soglasnim odobranjem.

Tajniško poročilo

gospoda E. Kramaršiča je bilo nadrobna slika obsežnega organizacijskega dela in bojev z birokratično javno upravo, o čemer so bili tudi navedeni značilni primeri urgenc.

Lani je padlo število članstva za 5 na 74, ker se je vpisal samo en član, izbrisalo pa 6. Vajencev je pripravljenih samo 99, izpit je napravilo 27 vajencev. Pri članih združenja je bilo zaposlenih 1120 pomočnikov. Članski sestanek je bil tudi v Mariboru. Želje za spremembo obrtnega in drugih zakonov so ostale še nerešene, tudi ni izšel zakon proti šušmarstvu. Združenje je interveniralo v mnogih vprašanjih pri banski upravi in se je uredilo tudi vprašanje o upoštevavanju višjih cen in mezd pri sestavljanju proračunov. Več vlog je šlo tudi na zbornico, na mestno poglavarstvo (glede odteglaja 10%), prav tako pa je bila potrebna zahteva, da se uvrsti gradbeno gradivo v kontrolo cen, kar se je že zgodilo. Davčni upravi je združenje prikazalo slabo stanje stroke, zlasti manjših podjetij in preko zbornice zaprosilo, da dobi zastopnika v davčnih odborih. Važni so tudi predlogi glede šolstva in redne izučitve vajencev. Uprava sodeluje pri odboru za normalizacijo; odposlala je pa tudi letos poročilo o stanju stroke Narodni banki. Zelo živahno je bilo delo v zvezi z zvišanjem delavskih mezd in z licitacijami javnih del, ker je bil dosedanj postopek po drž. računovodstvu zelo zamuden. Šušmarstvo je nekaj časa popustilo, a je spet v razmahu. Zelo so se povečala lani davčna in socialna bremena stroke, ker znašajo samo ta zvišanja v Sloveniji nad 50 mi-

lijonov in ogrožajo vse gospodarstvo.

Za novo obrtno zbornico je predsednik K. Kavka pozdravil občni zbor v zbranih besedah in zagotovil stroki vse upoštevanje, naglašajoč tudi potrebe državne obrambe in boja za obstoj.

Dohodki združenja so lani dosegli 65.887 din, izdatki 55.897 in skupno premoženje s podpornim skladom vred znaša več ko 210.000 dinarjev. Za nadzorni odbor je prebral poročilo g. Žigon in je bila upravi soglasno priznana razrešnica. Sprejet je bil nato novi proračun v višini 55.100 din pri nespremenjeni članarini. Uvrstitev članov v skupine je bila sprejeta soglasno, nakar so se obravnavali važni predlogi člana Glaserja. Debat se je udeležilo znatno število prisotnih graditeljev, zlasti gg. Bricelj, Goligrane, Špes, Ogrin, Macoratti, Kavka idr. Soglasno je bila odboru poverjena naloga, da reši nekatera važna vprašanja in da prouči tudi možnost za ustanovitev lastne zbornice graditeljev. Po svojih pojasnilih je dal predsednik Zupan vse predloge na glasovanje in nato zaključil uspešni občni zbor.

Doma in po svetu

Gen. tajnik HSS dr. Krnjević je objavil v »Seljačkem domu« članek pod naslovom: »Naša politika je natančno določena«. Dr. Krnjević pravi, da se politična načela ne morejo menjati kakor plašč. Nato govori o ideologiji bratov Radičev, ki jo sedaj izvaja dr. Maček. Hrvatski narod je bil vedno za mir in iz njegovega mirotvorstva so se celo norčevali. Če pa je bil hrvatski narod za mir, ni to bil zaradi kakšne figarije, temveč iz prepričanja, da more samo mir koristiti ljudem. Mi nič tujega ne zahtevamo, toda tudi svoje ljubimo in svoje ne damo nikomur. Nato govori dr. Krnjević o sporazumu ter naglašja, da nas je sporazum okrepil doma in v tujini. Sporazum je pripomogel, da smo mogli do sedaj ohraniti mir. Hrvatski narod popolnoma zaupa dr. Mačku ter gleda z zaupanjem v bodočnost.

Umrla je mati našega velikega kiparja Ivana Meštrovića ga. Marta Meštrović. Bodi ji ohranjen časten spomin!

Naše veleposlaništvo v Bukarešti se je zopet spremenilo v poslanništvo, ker se je tudi romunsko veleposlaništvo v Beogradu spreminilo v poslanništvo.

Finančni minister je potrdil proračuna celjske in mariborske občine.

Za vršilca dolžnosti načelnika oddelka za prehrano v ministrstvu za oskrbo in prehrano je imenovan dr. Miloš Vučković.

Mednarodni turistični kongres bo maja meseca v Rogški Slatini. Udeležbo je prijavilo 12 držav. Madžarsko delegacijo bo vodil nadvojvoda Josip.

Londonski radio je začel oddajati poročila tudi v slovenščini. Oddaja jih vsako sredo od 19.45 do 19.55 in vsako soboto od 21.30 do 21.45 na valu 31.32.

Proračun donavske banovine, ki je bil prvotno določen na 304 milijone din, je sedaj znižan na 231 milijonov. 500.000 din ter je za 24 milijonov din večji od prejšnjega.

Velik požar je uničil v Plovidvu glavne zaloge bombaža. Vzrok požara še ni pojasnjen.

Zopet se je pripetila na Bolgarskem železniška nesreča. Tovorni vlak 38 vagonov, ki sta ga vozile dve lokomotivi, se je na poti iz Varne iztiril, ter so obe lokomotive s tremi vagoni padli čez nasip, 18 vagonov pa se je prevrnilo na drugo stran nasipa. Med temi vagoni je bilo več petrolejskih cistern, ki so se vnele ter so vsi vagoni uničeni. Ravno tako pa so bili od ognja uničeni tudi vagoni, ki so na progi ostali nepoškodovani. Zaradi nesreče je bilo 10 oseb ubitih, 14 pa ranjenih.

Na Bolgarskem se pripravlja uvedba čevljev z lesenimi podplati. Nemški državni dolg se je v 4. tromesečju 1940 povečal po poročilu nemškega fin. ministrstva od 36,45 na 41,79 milijarde RM, istočasno so se povečali letni dolgov od 28,33 na 32,79 milijarde RM.

Smrtna obsodba je bila v petek izvršena nad 15 Nizozemci, ki so bili od vojaškega sodišča v Haagu obsojeni zaradi špionaže in sabotaže na smrt.

Iz Varšave poročajo o več uspešnih atentatih na Poljake, ki so sodelovali z Nemci.

Po grških informacijah so izgubili Italijani dosedaj v Albaniji že 130.000 mož.

Angleške čete so na južnovzhodni strani zavzele utrdbe mesta Keren. Italijani so osredotočili vso obrambo na zapadu in severu, Angličani pa so nepričakovano napadli od juga in vzhoda.

Nemška industrija se je začela v velikem številu seliti iz zapadnih pokrajin v Avstrijo. V Dunajskem Novem mestu je sedaj največja nemška letalska tovarna. Tudi otroke preseljujejo iz Nemčije. Samo v Češko-Moravsko je prišlo že 450.000 nemških otrok in žen.

Italijanski uradni list je objavil ukaz, s katerim se daje vojnemu ministru kredit 20 milijard lir za vojne izdatke.

V veliki smodnišnici v Sevilji je nastala silovita eksplozija. Tovarna je popolnoma razdejana. 200 stanovanjskih delavskih hiš okoli tovarne je uničenih. Na stotine ranjenecov so dosedaj potegnili iz pod ruševin.

Kratke gospodarske vesti iz države

Prevod bo v bodoče edini upravičen izvažati hmelj savinjske vrste.

Proizvajalci konoplje so letos prodali okoli 4000 vagonov konoplje in dobili za njo okoli eno milijardo din. 85% vse te količine odpade na Vojvodino, da je Vojvodina dobila za konopljo okoli 850 milijonov din.

Pravice države iz pogodbe, sklenjene med kraljevino Jugoslavijo in družbo »La Dalmatienne« so s posebno uredbo prenesene na banovino Hrvatsko.

Zunanja trgovina

V Splitu so začeli nakladati prve večje količine boksita in ferosilicija za Sovjetsko unijo.

V Turčiji pride te dni večja količina braziljske kave, ki je bila dosedaj vskladiščena v Port Saidu. Ceno, po kateri se bo smela prodajati ta kava, bo določila turška vlada.

Anglija je kupila v Turčiji nadaljnjih 5000 ton oljčnega olja.

Med Nemčijo in Romunijo je bil dosežen sporazum o uvozu romunskega lesa v času od 1. aprila do 30. septembra. Uvoz se znatno zviša. Nemški uvozniki morajo plačati poleg dogovorjene cene še 10%.

Italijanske tovarne avtomobilov bodo smele v bodoče izdelovati samo avtomobile s cilindri po 125, 175 in 550 cm³ volumna ter motocikle s 110 kub. cm.

Zaradi praznika sv. Jožefa izide prihodnja številka »Trg. lista« šele v petek

barva, plesira in kemično s n a ž i obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanecov do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.